



Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prezentate la 17 februarie 2016¹

Cauza C-572/14

**Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte
Gesellschaft mbH
împotriva
Amazon EU Sàrl,
Amazon Services Europe Sàrl,
Amazon.de GmbH,
Amazon Logistik GmbH,
Amazon Media Sàrl**

[cerere de decizie preliminară formulată de Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria)]

„Trimitere preliminară — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Competența judiciară în materie civilă și comercială — Articolul 5 punctul 3 — Noțiunea «materie delictuală și cvasidelictuală» — Directiva 2001/29/CE — Armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională — Articolul 5 alineatul (2) litera (b) — Dreptul de reproducere — Excepții și limitări — Reproducere pentru uz personal — Compensație echitabilă — Neplată — Eventuală includere în domeniul de aplicare al articolului 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001”

I – Introducere

1. Prin ordonanța din 18 noiembrie 2014, primită de Curte la 11 decembrie 2014, Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă) a adresat o întrebare preliminară cu privire la interpretarea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74), precum și a articolului 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230, rectificare în JO 2008, L 314, p. 16).

2. Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH (denumită în continuare „Austro-Mechana”), pe de o parte, și Amazon EU Sàrl, Amazon Services Europe Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon Logistik GmbH și Amazon Media Sàrl (denumite în continuare, împreună, „Amazon EU și alții”), pe de altă parte, având ca obiect competența internațională a instanțelor austriece de a soluționa o acțiune în instanță prin care Austro-Mechana încearcă să obțină de la Amazon EU și alții plata remunerației datorate, în conformitate cu legislația din Austria, pentru punerea în circulație pentru prima dată a unor suporturi de înregistrare pe teritoriul național.

¹ — Limba originală: franceza.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

1. Regulamentul nr. 44/2001

3. Regulamentul nr. 44/2001 a fost abrogat prin articolul 80 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO L 351, p. 1). Totuși, în temeiul articolului 81 al doilea paragraf, acest din urmă regulament nu este aplicabil decât începând cu 10 ianuarie 2015. Dat fiind că acțiunea principală a fost inițiată anterior acestei date, trebuie aplicat Regulamentul nr. 44/2001 în prezenta cauză.

4. Articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, care este cuprins în secțiunea 1, intitulată „Dispoziții generale”, din capitolul II al acestuia, prevede:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză.”

5. Articolul 5 punctele 1 și 3 din acest regulament, care este cuprins în secțiunea 2, intitulată „Competențe speciale”, din capitolul II al acestuia, are următorul cuprins:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor judecătorești de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată;

[...]

[...]

3. în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă.”

2. Directiva 2001/29

6. Articolul 2 din Directiva 2001/29, intitulat „Dreptul de reproducere”, prevede:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

a) pentru autori, a operelor lor;

b) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

c) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;

d) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, cu privire la originalul și copiile filmelor lor;

e) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.”

7. Articolul 5 din aceeași directivă, intitulat „Excepții și limitări”, prevede la alineatul (2):

„Statele membre pot să prevadă excepții și limitări de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2, în următoarele cazuri:

[...]

b) pentru reproduceri pe orice suport realizate de către o persoană fizică pentru uz personal și în scopuri care nu sunt direct sau indirect comerciale, cu condiția ca titularii de drepturi să primească compensații echitabile care să țină cont de aplicarea sau neaplicarea măsurilor tehnice menționate la articolul 6 pentru operele sau obiectele protejate în cauză;

[...]”

B – Dreptul austriac

8. Articolul 42 din Legea austriacă privind drepturile de autor (Urheberrechtsgesetz) din 9 aprilie 1936 (BGBl. 111/1936), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „UrhG”), prevede:

„1. Oricine poate realiza copii izolate, pe hârtie sau pe un suport similar, ale unei opere pentru uzul său personal.

2. Oricine poate realiza copii izolate ale unei opere pe alte suporturi decât cele menționate la alineatul (1), pentru uz personal și în scopuri de cercetare, în măsura în care acestea sunt justificate în scopuri care nu sunt comerciale. [...]

[...]”

9. Articolul 42b din UrhG prevede:

„1. În cazul în care, în privința unei opere puse la dispoziția publicului prin difuzare prin unde radio sau care a fost fixată pe un suport de imagini sau de sunet produs în scop comercial, se poate aștepta ca, prin natura sa, aceasta să fie reprodusă prin fixarea pe un suport de imagini sau de sunet, în scopul utilizării proprii sau private, conform articolului 42 alineatele (2)-(7), autorul are dreptul la o remunerație echitabilă (remunerație pentru casete neînregistrate) dacă suporturile de înregistrare sunt introduse pe piață pe teritoriul național, în scopuri comerciale și cu titlu oneros; sunt considerate suporturi de înregistrare suporturile de imagini sau de sunet neînregistrate, adaptate pentru astfel de reproduceri, ori alte suporturi de imagini sau de sunet destinate acestui scop.

[...]

3. Următoarele persoane sunt obligate la plata remunerației:

1) în ceea ce privește remunerația pentru casete neînregistrate și pentru aparate, persoana care, dintr-un loc situat pe teritoriul național sau în străinătate, a introdus pentru prima dată pe piață, în scopuri comerciale și cu titlu oneros, suporturile de înregistrare sau aparatele de reproducere; [...]

[...]

5. Numai societățile de gestiune colectivă a drepturilor de autor pot invoca dreptul la remunerația prevăzută la alineatele 1 și 2.

[...]”

III – Litigiul principal și întrebarea preliminară

10. Austro-Mechana este o societate austriacă de gestiune colectivă a drepturilor de autor, printre atribuțiile sale numărându-se în special încasarea remunerațiilor prevăzute la articolul 42b din UrhG. Instanța de trimitere precizează că acest articol servește transpunerii în dreptul național a compensației echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29.

11. Amazon este un grup internațional care comercializează prin internet cărți, muzică și alte produse. Dintre cele cinci societăți ale acestui grup acționate în justiție în litigiul principal, trei sunt societăți de drept luxemburghez cu sediul la Luxemburg și două sunt societăți de drept german cu sediul în Germania. Niciuna dintre aceste societăți nu are sediul sau o unitate comercială în Austria. Austro-Mechana a susținut în fața instanței de trimitere că aceste societăți acționează împreună pentru a pune în circulație pentru prima dată suporturi de înregistrare în Austria și că, astfel, răspund în solidar pentru remunerația prevăzută la articolul 42b din UrhG.

12. Austro-Mechana a afirmat în fața instanței de trimitere că Amazon EU și alții comercializează pe piața austriacă suporturi de înregistrare care sunt instalate în telefoanele mobile pentru redarea unor opere muzicale sau care sunt utilizate pentru mărirea capacității de stocare a acestor telefoane. În acest sens, Austro-Mechana a solicitat de la Amazon EU și alții plata remunerației prevăzute la articolul 42b din UrhG. Pentru stabilirea cuantumului remunerației datorate de Amazon EU și alții, Austro-Mechana a solicitat acestora din urmă să îi comunice informațiile contabile relevante privind suporturile de înregistrare pe care Amazon EU și alții le-au comercializat în Austria începând cu 1 octombrie 2010.

13. În această etapă a procedurii principale, litigiul dintre părți se referă exclusiv la aspectul dacă instanțele austriece au competență internațională pentru a soluționa acțiunea în justiție formulată de Austro-Mechana pentru a obține de la Amazon EU și alții plata remunerației prevăzute la articolul 42b din UrhG.

14. Austro-Mechana a arătat în fața instanței de trimitere că, potrivit jurisprudenței Curții, dreptul la plata unei compensații echitabile, în sensul articolului 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, servește reparării „prejudiciului” cauzat titularului drepturilor de autor sau drepturilor conexe (denumit în continuare „titularul”) prin realizarea de copii pentru uz personal. Așadar, acțiunea introdusă de Austro-Mechana ar fi o acțiune în răspundere delictuală și cvasidelictuală în temeiul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, iar instanțele austriece ar avea competența internațională pentru a o soluționa.

15. Amazon EU și alții au obiectat că dispozițiile articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 ar fi aplicabile numai atunci când acțiunea ar avea ca obiect obligații care rezultă dintr-un delict sau cvasidelict. Or, acesta nu ar fi cazul obligației de plată a remunerației prevăzute la articolul 42b din UrhG, din moment ce această obligație ar viza compensarea titularilor pentru consecințele unor acte care sunt permise de lege, și anume reproducere pentru uz personal, prin derogare de la dreptul exclusiv de reproducere al titularilor.

16. Prin ordonanța din 30 aprilie 2014, Handelsgericht Wien (Tribunalul Comercial din Viena) a admis argumentele prezentate de Amazon EU și alții și a respins acțiunea introdusă de Austro-Mechana pentru lipsa competenței internaționale.

17. Prin ordonanța din 26 iunie 2014, Oberlandesgericht Wien (Tribunalul regional superior din Viena), hotărând în calitate de instanță de apel, a confirmat respingerea acțiunii introduse de Austro-Mechana pentru următoarele motive. Mai întâi, Amazon EU și alții ar avea obligația de remunerare prevăzută de lege. Apoi, prejudiciul produs titularilor nu ar fi generat de comportamentul Amazon EU și alții, ci de utilizarea de către terți a suporturilor de înregistrare comercializate de Amazon EU și alții în scopul realizării de copii pentru uz personal. În sfârșit, această utilizare a suporturilor de înregistrare comercializate de Amazon EU și alții în scopul realizării de copii pentru uz personal nu ar fi interzisă. În consecință, acțiunea formulată de Austro-Mechana nu ar intra în domeniul de aplicare al articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

18. Austro-Mechana a formulat recurs la instanța de trimitere împotriva ordonanței pronunțate de Oberlandesgericht Wien (Tribunalul regional superior din Viena).

19. Apreciind că interpretarea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 nu este atât de evidentă încât să nu lase loc niciunei îndoieli rezonabile și având în vedere statutul său de instanță de ultim grad, Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Obligația de plată a unei «compensații echitabile» în sensul articolului 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva [2001/29], care, potrivit dreptului austriac, revine societăților care introduc pentru prima dată pe piață suporturi de înregistrare pe teritoriul național în scopuri comerciale și cu titlu oneros, este o obligație rezultată dintr-un «delict sau cvasidelict» în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul [nr. 44/2001]?”

IV – Procedura în fața Curții

20. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare a fost înregistrată la grefa Curții la 11 decembrie 2014.

21. Au prezentat observații scrise Austro-Mechana, Amazon EU și alții, guvernele austriac, francez, italian și finlandez, precum și Comisia Europeană.

22. Au fost prezenți la ședința din 26 noiembrie 2015 pentru a le fi ascultate observațiile reprezentanții Austro-Mechana și ai Amazon EU și alții, precum și guvernul finlandez și Comisia.

V – Analiza întrebării preliminare

A – Considerații introductive

23. Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească, în esență, dacă articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că se încadrează în materia „delictuală și cvasidelictuală” conform acestei dispoziții o acțiune în justiție ce are drept scop obținerea plății compensației echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 care, potrivit dreptului național, revine societăților care introduc pentru prima dată pe piață suporturi de înregistrare pe teritoriul național în scopuri comerciale și cu titlu oneros.

24. În această etapă a procedurii principale, litigiul dintre părți se referă exclusiv la aplicabilitatea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 în cazul acțiunii introduse de Austro-Mechana împotriva Amazon EU și alții.

25. Dacă nu ne înșelăm, niciuna dintre părțile care au prezentat observații Curții nu a contestat faptul că, în cazul în care articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil acțiunii introduse de Austro-Mechana împotriva Amazon EU și alții, instanțele austriece vor avea competența internațională pentru a o soluționa în calitate de „[instanță] de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă” în sensul acestei dispoziții.

26. Astfel, dezacordul dintre părțile care au prezentat observații Curții se limitează la următoarea întrebare: acțiunea introdusă de Austro-Mechana împotriva Amazon EU și alții se încadrează în materia „delictuală și cvasidelictuală” în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001?

27. Înainte de a răspunde la această întrebare, considerăm utilă descrierea regimului excepției privind copia privată prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29. Astfel, pentru a stabili dacă o acțiune în justiție întemeiată pe încălcarea obligației de plată a compensației echitabile se încadrează în materia „delictuală și cvasidelictuală”, este important să se identifice cu exactitate consecințele juridice ale deciziei unui stat membru de a aplica această excepție.

B – Regimul excepției privind copia privată prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29

28. Excepția privind copia privată este o excepție de la dreptul de reproducere exclusiv – în principiu – al titularilor prevăzută la articolul 2 din Directiva 2001/29.

29. Astfel, în temeiul articolului 5 alineatul (2) litera (b) din această directivă, statele membre pot să prevadă excepții sau limitări de la dreptul de reproducere pentru reproduceri realizate de o persoană fizică pentru uz personal și în scopuri care nu sunt direct sau indirect comerciale (denumite în continuare „copii private”), cu condiția ca titularii de drepturi să primească o compensație echitabilă.

30. Este important, în această etapă, să se identifice cu exactitate consecințele juridice ale instituirii excepției privind copia privată de către un stat membru, dat fiind că această excepție a fost instituită de legiuitorul austriac prin articolele 42 și 42b din UrhG.

31. Conform regimului „comun” stabilit la articolul 2 din Directiva 2001/29, titularii dețin dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea operelor și a altor obiecte protejate prin drepturile de autor sau prin drepturile conexe, cuprinse în una dintre categoriile menționate la acest articol (denumite în continuare „opere sau obiecte protejate”). În același timp, utilizatorii au obligația de a se abține de la reproducerea fără permisiunea titularilor a operelor sau a obiectelor protejate. În cazul nerespectării acestei obligații, titularul va putea introduce o acțiune în vederea reparării prejudiciului real suferit din cauza reproducerii neautorizate. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o astfel de acțiune intră sub incidența articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001².

32. În cazul în care în dreptul național al unui stat membru se aplică regimul „excepțional” prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29, dreptul exclusiv de reproducere al titularilor și obligația corelativă a utilizatorilor de a se abține de la reproducerea operelor sau a obiectelor protejate se sting în ceea ce privește copiile private. După cum au arătat toate părțile care au prezentat observații în fața Curții, într-un astfel de regim, se recunoaște utilizatorilor dreptul de a realiza copii private ale operelor sau ale obiectelor protejate, aceste copii fiind autorizate în mod expres. În mod corelativ, titularii nu mai pot invoca dreptul exclusiv de reproducere pentru a se opune realizării de copii private.

2 — A se vedea în special Hotărârile Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635, punctul 47), Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, punctul 40) și Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, punctul 38).

33. Cu toate acestea, pentru a compensa pierderea dreptului exclusiv de reproducere al titularilor și a obligației corelative a utilizatorilor de a se abține de la reproducerea operelor sau a obiectelor protejate, articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 creează un nou drept în favoarea titularilor, care prevede că aceștia trebuie „să primească compensații echitabile”.

34. În opinia Curții, din moment ce persoana care realizează reproducerea pentru uz personal a unei opere fără să solicite autorizarea prealabilă din partea titularului de drepturi afectat este cea care îi cauzează un prejudiciu, revine, în principiu, acestei persoane obligația de a repara prejudiciul prin finanțarea compensației echitabile care urmează a fi plătită respectivului titular³.

35. Astfel, instituirea excepției privind copia privată prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 în dreptul național al unui stat membru determină înlocuirea unui raport juridic cu un altul:

- se sting dreptul exclusiv de reproducere al titularilor și obligația corelativă a utilizatorilor de a se abține de la reproducerea operelor sau a obiectelor protejate, în ceea ce privește copiile private, și
- se creează, în contrapartidă, dreptul titularilor la plata unei compensații echitabile și obligația corelativă instituită, în principiu, în sarcina utilizatorilor de a finanța această compensație echitabilă.

36. În acest sens, Curtea a decis că obiectul compensației echitabile este despăgubirea titularilor pentru realizarea unei copii private a operelor sau a obiectelor lor protejate, așa încât compensația trebuie considerată contraprestația prejudiciului cauzat titularilor ce rezultă dintr-o astfel de copie neautorizată de aceștia din urmă⁴.

37. În cadrul regimului stabilit de legiuitorul austriac, care a făcut obiectul Hotărârii Amazon.com International Sales și alții (C-521/11, EU:C:2013:515), dreptul utilizatorilor de a realiza copii private este prevăzut la articolul 42 din UrhG. Obligația de plată a unei compensații echitabile este transpusă, în opinia sa, prin articolul 42b alineatul 1 din UrhG, conform căruia „autorul are dreptul la o remunerație echitabilă (remunerație pentru casete neînregistrate)”.

38. Trebuie totuși subliniat că, în cadrul acestui regim, remunerația prevăzută la articolul 42b din UrhG nu este plătită titularilor direct de utilizatorii care au realizat copii private.

39. Pe de o parte, creditorul obligației de remunerare prevăzute la articolul 42b din UrhG nu este titularul a cărui operă sau al cărui obiect protejat sunt reproduse în copie privată. Astfel, în temeiul articolului 42b alineatul 5 din UrhG, remunerația trebuie plătită unei societăți de gestiune colectivă. Aceasta este dispoziția în temeiul căreia Austro-Mechana, societate de gestiune colectivă a drepturilor de autor, pretinde plata acestei remunerații în litigiul principal.

40. Pe de altă parte, debitorul obligației de remunerare prevăzute la articolul 42b din UrhG nu este utilizatorul care realizează copii private ale operei sau ale obiectului protejat. Astfel, potrivit articolului 42b alineatul (3) din UrhG, persoanele obligate la plata acestei remunerații sunt cele care introduc pe piață pentru prima dată suporturi de înregistrare pe teritoriul național în scopuri comerciale și cu titlu oneros. În temeiul acestei dispoziții, Amazon EU și alții au fost acționate în justiție în litigiul principal pentru comercializarea invocată, în Austria, de suporturi de stocare care sunt instalate în telefoanele mobile pentru redarea unor opere muzicale sau care sunt utilizate pentru mărirea capacității de stocare a acestor telefoane.

3 — A se vedea Hotărârile Amazon.com International Sales și alții (C-521/11, EU:C:2013:515, punctul 23), ACI Adam și alții (C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 51 și jurisprudența citată), precu și Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punctul 22 și jurisprudența citată).

4 — În acest sens, a se vedea Hotărârile VG Wort și alții (C-457/11-C-460/11, EU:C:2013:426, punctul 31 și jurisprudența citată), precum și ACI Adam și alții (C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 50).

41. Acest aspect al regimului austriac a fost examinat de Curte în Hotărârea Amazon.com International Sales și alții (C-521/11, EU:C:2013:515).

42. Curtea a reamintit că, în principiu, persoanele care realizează copii private au obligația de a finanța compensația echitabilă ce urmează a fi plătită titularilor⁵.

43. Totuși, potrivit unei jurisprudențe consacrate, ținând cont de dificultățile practice de identificare a utilizatorilor privați, precum și de obligare a acestora să îi despăgubească pe titularii dreptului exclusiv de reproducere pentru prejudiciul cauzat, statele membre pot institui, pentru a finanța compensația echitabilă, o „redevență pentru copia privată” nu în sarcina persoanelor private vizate, ci a celor care dispun de echipamente, de aparate și de suporturi de reproducere digitală și care, în această calitate, pun respectivele echipamente, aparate și suporturi de reproducere, în drept sau în fapt, la dispoziția persoanelor private sau le furnizează acestora din urmă un serviciu de reproducere. În cadrul unui astfel de sistem, persoanele care dispun de aceste echipamente, aparate și suporturi de reproducere au obligația de a plăti redevența pentru copia privată⁶.

44. Curtea a precizat de asemenea că, având în vedere că acest sistem permite debitorilor obligației să repercuteze cuantumul redevenței pentru copia privată asupra prețului de punere la dispoziție a acestor echipamente, aparate și suporturi de reproducere sau asupra prețului serviciului de reproducere furnizat, sarcina redevenței va fi suportată, în definitiv, de utilizatorul privat care achită acest preț, în conformitate cu „echilibrul just” care trebuie găsit între interesele titularilor dreptului exclusiv de reproducere și cele ale utilizatorilor de obiecte protejate⁷.

45. În ceea ce privește în mod expres sistemul instituit prin articolul 42b din UrhG, Curtea a arătat că redevența pentru copia privată este în sarcina persoanelor care pun în circulație, în scopuri comerciale și cu titlu oneros, suporturi de înregistrare care pot fi utilizate pentru reproducere⁸.

46. Curtea a considerat că, în principiu, un astfel de sistem permite debitorilor obligației să repercuteze cuantumul acestei redevențe asupra prețului de vânzare a acestor suporturi, astfel încât sarcina redevenței să fie suportată, în cele din urmă, în conformitate cu cerința „echilibrului just”, de utilizatorul privat care achită acest preț, presupunând că un astfel de utilizator este destinatarul final⁹.

47. „Circuitul financiar” prevăzut la articolul 42b din UrhG implică, așadar, patru categorii de actori și poate fi recapitulat după cum urmează.

48. Vânzătorii care introduc pentru prima dată pe piață pe teritoriul național suporturi de înregistrare utilizate pentru realizarea de copii private au obligația formală să plătească „remunerația pentru casete neînregistrate”.

49. Acești vânzători pot totuși repercuta costul acestei remunerații asupra prețului de vânzare a suporturilor de înregistrare, astfel încât utilizatorii care realizează copiile private să finanțeze în mod indirect respectiva remunerație atunci când achiziționează aceste suporturi.

5 — Hotărârea Amazon.com International Sales și alții (C-521/11, EU:C:2013:515, punctul 23 și jurisprudența citată); a se vedea de asemenea Hotărârile ACI Adam și alții (C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 51), precum și Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punctul 22).

6 — Hotărârea Amazon.com International Sales și alții (C-521/11, EU:C:2013:515, punctul 24 și jurisprudența citată); în acest sens, a se vedea de asemenea Hotărârile ACI Adam și alții (C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 52), precum și Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punctul 23).

7 — Hotărârea Amazon.com International Sales și alții (C-521/11, EU:C:2013:515, punctul 25 și jurisprudența citată); în acest sens, a se vedea de asemenea Hotărârile ACI Adam și alții (C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 52), precum și Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, punctul 53).

8 — Hotărârea Amazon.com International Sales și alții (C-521/11, EU:C:2013:515, punctul 26).

9 — *Ibidem* (punctul 27).

50. Această remunerație, al cărei scop este repararea prejudiciului cauzat titularilor prin realizarea de copii private, trebuie plătită de vânzătorul de suporturi de înregistrare unei societăți de gestiune colectivă a drepturilor de autor precum Austro-Mechana în litigiul principal. Astfel, potrivit instanței de trimitere, aceasta din urmă are în special misiunea de a colecta remunerația prevăzută la articolul 42b din UrhG.

51. În acest context normativ este necesar să se examineze dacă acțiunea formulată de Austro-Mechana împotriva Amazon EU și alții pentru a obține plata remunerației prevăzute la articolul 42b din UrhG intră sub incidența articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

C – Cu privire la aplicabilitatea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001

52. Potrivit articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru „în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă”.

53. Această dispoziție, precum și articolul pe care îl succedă, și anume articolul 5 punctul 3 din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive privind aderările noilor state membre la această convenție (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”), au făcut obiectul unei jurisprudențe cuprinzătoare¹⁰.

54. Această normă de competență specială este o derogare de la principiul fundamental enunțat la articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, conform căruia persoanele cu domiciliul pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor din acest stat membru.

55. Întrucât competența instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă constituie o normă de competență specială, aceasta este de strictă interpretare, nefiind posibilă interpretarea sa dincolo de ipotezele prevăzute în mod explicit de acest regulament¹¹.

56. Potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea „materie delictuală și cvasidelictuală”, în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, cuprinde orice cerere care urmărește să pună în discuție răspunderea unui pârât și care nu decurge dintr-o „materie contractuală”, în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din acest regulament¹².

10 — Reamintim că interpretarea dată de Curte dispozițiilor Convenției de la Bruxelles este valabilă și pentru dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 atunci când dispozițiile acestor instrumente pot fi calificate drept echivalente. Situația este aceeași în ceea ce privește punctul 1 litera (a) și punctul 3 ale articolului 5 din acest regulament în raport cu punctul 1 și, respectiv, cu punctul 3 ale articolului 5 din Convenția de la Bruxelles (Hotărârea Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, punctul 19 și jurisprudența citată).

11 — A se vedea în special Hotărârile Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, punctul 14 și jurisprudența citată) cu privire la interpretarea articolului 5 punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635, punctul 25 și jurisprudența citată), precum și Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, punctul 26).

12 — A se vedea în special Hotărârile Kalfelis (189/87, EU:C:1988:459, punctul 17) cu privire la interpretarea articolului 5 punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, punctul 20) și Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 44).

57. În lumina acestei jurisprudențe, este necesar să se examineze, în primul rând, dacă o acțiune în justiție pentru obținerea plății compensației echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 precum cea introdusă în cauza principală decurge dintr-o „materie contractuală” în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001¹³. În cazul în care situația nu este aceasta, va trebui stabilit, în al doilea rând, dacă o astfel de acțiune poate fi considerată ca fiind o cerere prin care se urmărește să se stabilească răspunderea unui pârât¹⁴.

1. Acțiunea introdusă în cauza principală nu decurge dintr-o „materie contractuală” în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001

58. Potrivit articolului 5 punctul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru, în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată.

59. Potrivit unei jurisprudențe consacrate, deși aplicarea articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 nu impune încheierea unui contract, aceasta este totuși subordonată identificării unei obligații, dat fiind că competența jurisdicțională în temeiul acesteia este stabilită în funcție de locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată. Astfel, aplicarea normei speciale de competență prevăzute în materie contractuală la dispoziția menționată presupune stabilirea unei obligații juridice liber consimțite de către o persoană față de altă persoană și pe care se întemeiază acțiunea reclamantului¹⁵.

60. În cauza principală, obligația de plată a unei compensații echitabile este prevăzută la articolul 42b din UrhG, care pune în aplicare cerința unei compensații echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29. Din izvorul de drept al acestei obligații de plată rezultă că ea nu a fost liber consimțită de Amazon EU și alții față de Austro-Mechana, în sensul jurisprudenței citate anterior, ci impusă vânzătorilor de suporturi de înregistrare de către legiuitorul austriac atunci când a transpus opțiunea prevăzută la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29.

61. În consecință, o acțiune în justiție pentru obținerea plății compensației echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 precum cea introdusă în cauza principală nu decurge dintr-o „materie contractuală” în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, astfel cum au arătat în mod întemeiat Austro-Mechana, guvernul francez și Comisia în observațiile lor scrise.

2. Acțiunea introdusă în cauza principală are drept obiect „să pună în discuție răspunderea unui pârât”

62. Pentru a hotărî dacă acțiunea în justiție formulată de Austro-Mechana se încadrează în „materia delictuală și cvasidelictuală” în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, trebuie de asemenea să se stabilească, în conformitate cu jurisprudența menționată la punctul 56 din prezentele concluzii, dacă aceasta constituie o „cerere care urmărește să pună în discuție răspunderea unui pârât”.

13 — A se vedea punctele 58-61 din prezentele concluzii.

14 — A se vedea punctele 62-90 din prezentele concluzii.

15 — A se vedea în special Hotărârile Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, punctele 50 și 51 și jurisprudența citată) cu privire la interpretarea articolului 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles, Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, punctele 46 și 47), precum și Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 39).

63. Împărtășim opinia exprimată de Austro-Mechana, de guvernele austriac, francez și italian, precum și de Comisie, conform căreia acțiunea introdusă de Austro-Mechana are drept obiect stabilirea răspunderii Amazon EU și alții și, prin urmare, se încadrează în materia „delictuală și cvasidelictuală” în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

64. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, prin modul său de formulare, articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 acoperă o mare varietate de tipuri de răspundere¹⁶.

65. În plus, articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 atribuie competența de soluționare a unei cereri în materie delictuală sau cvasidelictuală instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă. Se poate deduce din această formulare că o cerere în materie delictuală sau cvasidelictuală trebuie neapărat să se întemeieze pe o „faptă prejudiciabilă”.

66. În această privință, Curtea a hotărât că răspunderea delictuală sau cvasidelictuală nu poate fi luată în considerare decât cu condiția dovedirii unei legături de cauzalitate între prejudiciu și fapta aflată la originea prejudiciului¹⁷. De asemenea, Curtea a statuat că faptul generator și materializarea prejudiciului reprezintă ansamblul elementelor constitutive ale răspunderii¹⁸.

67. Rezultă din cele menționate anterior că o „cerere care urmărește să pună în discuție răspunderea unui pârât”, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 56 din prezentele concluzii, trebuie să se întemeieze pe o faptă prejudiciabilă, și anume o faptă atribuită pârâtului și despre care se presupune că a cauzat altora un prejudiciu.

68. În opinia noastră, nu există nicio îndoială că acțiunea introdusă de Austro-Mechana în cauza principală se întemeiază pe o asemenea faptă prejudiciabilă.

69. Astfel, acțiunea formulată de Austro-Mechana se întemeiază pe noua obligație juridică creată la momentul instituirii de către legiuitorul austriac a excepției privind copia privată, și anume obligația de plată a unei compensații echitabile denumite „remunerație pentru casete neînregistrate”¹⁹.

70. În cauza principală, articolul 42b din UrhG pune această obligație în sarcina vânzătorilor care pun în circulație pentru prima dată suporturi de înregistrare utilizate pentru realizarea de copii private, după cum s-a susținut despre Amazon EU și alții, și aceasta în beneficiul societății Austro-Mechana, o societate de gestiune colectivă a drepturilor de autor²⁰.

71. În consecință, dacă s-ar dovedi că Amazon EU și alții a comercializat în mod efectiv pentru prima dată astfel de suporturi de înregistrare, neplata de către Amazon EU și alții a remunerației prevăzute la articolul 42b din UrhG ar cauza un prejudiciu societății Austro-Mechana sub forma necolectării „remunerației pentru casete neînregistrate”.

72. În opinia noastră, din cele menționate anterior rezultă că „fapta prejudiciabilă” pe care se întemeiază acțiunea introdusă de Austro-Mechana, în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, constă în fapta, imputată Amazon EU și alții, de a nu fi plătit, în mod intenționat sau din neglijență, remunerația prevăzută la articolul 42b din UrhG, prin care s-a cauzat astfel un prejudiciu societății Austro-Mechana.

16 — A se vedea în acest sens Hotărârea Bier (21/76, EU:C:1976:166, punctul 18) cu privire la interpretarea articolului 5 punctul 3 din Convenția de la Bruxelles.

17 — Hotărârile Bier (21/76, EU:C:1976:166, punctul 16), cu privire la interpretarea articolului 5 punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, și DFDS Torline (C-18/02, EU:C:2004:74, punctul 32).

18 — Hotărârea Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, punctul 18).

19 — A se vedea punctele 33-37 din prezentele concluzii.

20 — A se vedea punctele 38-40 din prezentele concluzii.

73. Această interpretare este susținută, în opinia noastră, de jurisprudența citată la punctul 36 din prezentele concluzii, conform căreia compensația echitabilă are drept obiectiv expres compensarea titularilor pentru copiile private realizate, fără consimțământul lor, a operelor sau a obiectelor lor protejate.

74. Constatările făcute în conformitate cu această jurisprudență trebuie pur și simplu adaptate la contextul din cauza principală, în condițiile în care articolul 42b din UrhG prevede că această remunerație nu trebuie plătită direct titularilor, ci unei societăți de gestiune colectivă a drepturilor de autor cum este Austro-Mechana. În consecință, prejudiciul cauzat de eventualul refuz de plată a acestei remunerații este suferit de Austro-Mechana și, prin urmare, în mod indirect, de titulari.

75. Considerăm că o astfel de situație ține chiar de esența materiei delictuale, dat fiind că un refuz de plată a remunerației prevăzute la articolul 42b din UrhG încalcă legea austriacă și cauzează un prejudiciu societății Austro-Mechana.

76. Cu toate acestea, credem că este util să răspundem anumitor argumente prezentate de Amazon EU și alții și de guvernul finlandez conform cărora acțiunea introdusă de Austro-Mechana nu intră sub incidența articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

77. Amazon EU și alții au susținut, mai întâi, că singura activitate relevantă pentru stabilirea competenței internaționale a instanțelor austriece este comercializarea de telefoane mobile pe teritoriul austriac, ceea ce nu ar constitui nici un delict, nici un cvasidelict în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

78. În continuare, obligația de plată a unei compensații echitabile ar constitui o obligație de plată a unei remunerații pentru acte de reproducere permise de lege, iar nu o obligație de plată a unei compensații pentru acte incriminate de lege. Prin urmare, o acțiune pentru plata acestei compensații echitabile nu ar urmări „să pună în discuție răspunderea unui pârât” în sensul jurisprudenței amintite la punctul 56 din prezentele concluzii.

79. În sfârșit, Amazon EU și alții au susținut că compensațiile echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 nu își au originea într-o încălcare a vreunui drept al titularilor, în condițiile în care aceștia nu mai dispun de dreptul de a interzice sau de a permite realizarea copiilor private în temeiul articolului 42 din UrhG.

80. Desigur, nu poate fi contestat faptul că comercializarea de telefoane mobile și copiile private prevăzute la articolul 42 din UrhG sunt acte licite pe teritoriul austriac. Legalitatea acestor acte nu înseamnă totuși că eventuala nerespectare de către Amazon EU și alții a obligației de plată a remunerației prevăzute la articolul 42b din UrhG este de asemenea legală.

81. În special, chiar dacă Amazon EU și alții arată în mod întemeiat că obligația de a se abține de la realizarea de copii private este stinsă, acest argument este irelevant în măsura în care acțiunea introdusă de Austro-Mechana se întemeiază pe o încălcare a obligației juridice „de substituție”, și anume aceea de a plăti remunerația prevăzută la articolul 42b din UrhG cu ocazia primei comercializări în Austria de suporturi de înregistrare.

82. Or, nu vedem niciun motiv pentru a exclude posibilitatea ca încălcarea acestei obligații de remunerare să „pună în discuție răspunderea unui pârât” și să intre, așadar, sub incidența articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 din moment ce constituie o faptă prejudiciabilă în sensul acestei dispoziții, adică o faptă atribuită pârâtului (Amazon EU și alții) și despre care se presupune că a cauzat altora prejudicii (Austro-Mechana).

83. În consecință, considerăm că argumentele invocate de Amazon EU și alții nu sunt întemeiate.

84. În observațiile sale scrise, guvernul finlandez a susținut că nu există nicio legătură de cauzalitate între faptul generator și prejudiciul pe care se întemeiază acțiunea introdusă de Austro-Mechana în cauza principală, astfel cum prevede articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001. În opinia guvernului menționat, această acțiune urmărește să recupereze o compensație legală de la societățile care comercializează suporturi de înregistrare, deși prejudiciul suferit de titulari nu este cauzat de aceste societăți, ci de faptul că persoane private utilizează aceste suporturi pentru a reproduce opere sau obiecte protejate.

85. În această privință, este suficient să se constate că legătura de cauzalitate între presupusul refuz al Amazon EU și alții de a plăti remunerația prevăzută la articolul 42b din UrhG și presupusul prejudiciul suferit de Austro-Mechana a fost stabilită de însuși legiuitorul austriac. Articolul 42b alineatul (5) din UrhG prevede astfel că această remunerație nu trebuie plătită direct titularilor, ci unei societăți de gestiune colectivă a drepturilor de autor precum Austro-Mechana, astfel încât aceasta din urmă suferă prejudiciul cauzat de eventualul refuz de a plăti remunerația, iar nu direct titularii.

86. Prin urmare, astfel cum am explicat la punctul 72 din prezentele concluzii, „fapta prejudiciabilă” pe care se întemeiază acțiunea introdusă de Austro-Mechana constă în faptul, imputat Amazon EU și alții, de a nu fi plătit în mod intenționat sau din neglijență, remunerația prevăzută la articolul 42b din UrhG, cauzând astfel un prejudiciu societății Austro-Mechana.

87. În ședință, guvernul finlandez a mai arătat că domeniul de aplicare al articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 nu se poate extinde la acte licite legate de realizarea de copii private.

88. În această privință, interpretarea pe care o anticipăm constă în a aprecia că în domeniul de aplicare al articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 nu intră actele licite legate de realizarea de copii private, ci toate încălcările obligației de plată a remunerației prevăzute la articolul 42b din UrhG.

89. Dorim să subliniem că această interpretare nu pune la îndoială caracterul licit al copiilor private realizate conform articolului 42 din UrhG. Astfel, acest articol nu condiționează legalitatea acestor copii private de respectarea obligației de remunerare prevăzute la articolul 42b din UrhG.

90. Rezultă din cele menționate anterior că o acțiune în justiție pentru a obține plata compensației echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 precum cea din cauza principală constituie o „cerere care urmărește să pună în discuție răspunderea unui pârât” în sensul jurisprudenței amintite la punctul 56 din prezentele concluzii.

D – *Consecințe practice*

91. Am explicat motivele pentru care considerăm că o acțiune în justiție pentru plata compensației echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29 precum cea introdusă în cauza principală nu decurge dintr-o „materie contractuală” în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001²¹ și constituie o cerere care urmărește să pună în discuție răspunderea unui pârât²². Conform jurisprudenței amintite la punctul 56 din prezentele concluzii, o astfel de acțiune se încadrează, așadar, în materia „delictuală și cvasidelictuală” în sensul articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001.

21 — A se vedea punctele 58-61 din prezentele concluzii.

22 — A se vedea punctele 62-90 din prezentele concluzii.

92. Rezultă că instanțele austriece au competența internațională pentru a stabili dacă fapta prejudiciabilă s-a produs sau riscă să se producă pe teritoriul Republicii Austria, aspect care revine instanței de trimitere să îl stabilească²³.

93. Competența internațională a instanțelor austriece în cauza principală ar fi de altfel conformă obiectivului urmărit de articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001. Astfel, Curtea a avut ocazia de a preciza că, în materie delictuală sau cvasidelictuală, instanța de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă este în mod normal cea mai adecvată să se pronunțe asupra cauzei în special din motive legate de proximitatea față de litigiu și de facilitatea administrării probelor²⁴.

VI – Concluzie

94. Având în vedere cele ce precedă, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă) după cum urmează:

„Articolul 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că se încadrează în materia «delictuală și cvasidelictuală» în temeiul acestei dispoziții o acțiune în instanță pentru a obține plata compensației echitabile prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, care revine, potrivit dreptului național, societăților care introduc pentru prima dată pe piață suporturi de înregistrare pe teritoriul național, în scopuri comerciale și cu titlu oneros.”

23 — Reamintim că, potrivit unei jurisprudențe constante, expresia „locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă”, care figurează la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, vizează atât locul materializării prejudiciului, cât și locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului, astfel încât pârâtul poate fi acționat în justiție, la alegerea reclamantului, la instanța în circumscripția căreia se află unul dintre cele două locuri (a se vedea în special Hotărârea Bier, 21/76, EU:C:1976:166, punctul 24, cu privire la interpretarea articolului 5 punctul 3 din Convenția de la Bruxelles, Hotărârea Kronhofer, C-168/02, EU:C:2004:364, punctul 16 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Hejduk, C-441/13, EU:C:2015:28, punctul 18 și jurisprudența citată).

24 — A se vedea în special Hotărârile Folien Fischer și Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, punctul 38 și jurisprudența citată), precum și Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, punctul 27).